

Kina i nyhederne: Vi klapper ikke, når et autoritært styre har noget at fejre

Laura Dombernowsky, ph.d. i Kinastudier, Aarhus Universitet,
lauradombernowsky@gmail.com

Kina kritiserer den vestlige mediedækning for at tegne et negativt billede af landet. Vestlige medier forstår ikke Kina, lyder kritikken. Indtil videre findes der kun få systematiske analyser af, hvordan eksisterende opfattelser af Kina som en voksende militær, politisk og økonomisk stormagt afspejler sig i den danske mediedækning. Som et eksempel på Kina-billedet i danske medier undersøger jeg, hvordan Kinas fejring af 70-året for afslutningen på Anden Verdenskrig i september 2015 blev dækket af Politiken, Jyllands-Posten, Berlingske og DR Online. Analysen viser, at de danske medier fokuserer på militærparadens betydning for markeringen af en ny, stærk politisk leder både indadtil og udadtil, men undlader at fokusere på befolkningen samt på militærparadens historiske, politiske og ceremonielle betydning. I stedet fremlægger medierne fortolkninger af timingen for paraden ved at anvende eksisterende fortællingsrammer om Kina som et autoritært styre med uforløste geopolitiske konflikter i nærområdet samt indenrigspolitiske udfordringer som konsekvens af den faldende økonomiske vækst.

Set fra Kina er der ingen tvivl om, at den vestlige mediedækning er unuanceret, forudindtaget og bidrager negativt til at skabe frygt for Riget i Midten. Således skriver den kinesiske debattør Tan Haojun (2008) i et debatindlæg på en hjemmeside etableret af den kinesiske regering:

»[H]vis medierne er fjendtligt indstillet over for Kina, bevidst bytter om på sort og hvidt, fordrejer sandhe-

den og sviner Kina til, så har [udlændinge] naturligvis ikke mulighed for at forstå Kina« (oversat af forfatter).

I det følgende vil jeg undersøge, om det står så galt til med den danske mediedækning af begivenheder i Kina. Det vil jeg gøre ved at analysere, hvordan den stort anlagte kinesiske fejring af 70-året for afslutningen på Anden Verdenskrig i september 2015 blev dækket i danske medier.

Artiklens fokus på, hvordan danske medier fortalte historien om begivenheden, skal ses som et eksempel på, hvordan eksisterende opfattelser af Kina som en voksende militær, politisk og økonomisk stormagt afspejler sig i danske mediers Kina-dækning. Analysen bygger på artikler i Politiken, Jyllands-Posten, Berlingske og DR Online.

En snæver dagsorden

På trods af Kinas øgede globale indflydelse findes der kun begrænset analyse af, hvordan Kina bliver dækket i internationale medier. Ifølge Seib og Powers (2010) kan man ikke tale om én samlet Kina-dækning. I stedet konkluderer de, at medier som BBC, CNN og Deutsche Welle (DW) prioriterer forskelligt i deres nyhedsdækning. De finder således, at mens BBC's Kina-dækning fokuserer på

politiske begivenheder, heriblandt fremstillingen af svagheder i Kinas politiske system og samfund, så undgår CNN International kontroversielle politiske emner og kritik af Kinas ledelse. DW's tilgang til nyheder om Kina adskiller sig ved at lægge større vægt på landets stadig vigtigere rolle i den globale økonomi og international politik. Seib og Powers konkluderer, at de tre mediehusers dækning repræsenterer tre forskellige tilgange til Kina-dagsordenen:

»[S]narere end at opfatte BBC, CNN og DW som leverandører af tilsvarende serviceydelser og derfor som værende i konkurrence om at nå målgrupper, så er der tale om tre forskellige tilgange (...) tre forskellige typer nyheder (dagsordener) om Kina, og tre forskellige måder at præsentere (fortællingsrammer om) de Kina-relaterede historier« (Seib og Powers, 2010: 41, oversat af forfatter).

I sin analyse af BBC News, New York Times og The Economists dækning af Kina i efteråret 2013 konstaterede Griffith (2013), at Kina-dækningen koncentrerer sig om fem hovedtemaer: Økonomi, politik, udenrigsaffægender, national sikkerhed, menneskerettigheder samt miljø. Griffith konkluderede, at politiske emner i halvdelen af tilfældene omhandlede korrupsion, samt at mere end en tredjedel af artiklerne om miljø omhandlede forurening. Denne tendens skyldtes, at: »Rapportering om Kina synes at være mere om bekræftelse af eksisterende overbevisninger og ideer snarere end om noget nyt og banebrydende« (Griffith, 2013. Oversat af forfatter). Det betyder, ifølge Griffith, at nyhedsdækning, der kan give bedre indsigt i social forandring, kinesisk kultur samt udviklingen i områder uden for de store vækstcentre på østkysten, stort set er fraværende. I stedet bliver »Kina-historien« fortalt gennem en række konventionelle fortællingsrammer (*frames*) om en dynamisk økonomi, omfattende korrupsion og forurening samt fortsatte krænkelse af menneskerettigheder (Griffith, 2013).

Fortællingsrammer henviser til de principper,

der ligger bag udvælgelse, vinkling og præsentation af nyhedshistorier for at gøre dækningen af en sag eller begivenhed forståelig og meningsfuld for modtagerne (Entman, 1993: 52). Fortællingsrammer læner sig derfor op ad en vinkel eller problemstilling, som modtageren allerede kender til. Ifølge Entman (1993: 52) udvælger journalister nogle aspekter af en opfattet virkelighed og gør dem mere iøjnefaldende, så bestemte problemstillinger, fortolkninger, moralske bedømmelser og/eller løsningsforslag bliver foretrukket.

Bortset fra et speciale af tidligere RUC-studerende Lü Mingou (2010) om, hvilke fortællingsrammer der dominerer den danske avisdækning af Kina, findes der endnu ingen systematisk analyse af danske mediers Kina-dækning. I specialet identificerer Lü tre overordnede fortællingsrammer, som han benævner: Menneskerettighedsovergreb i Kina; Kina vokser; og danske organisationer i Kina (Lü, 2010: 49). En væsentlig del af danske avisers historier om Kina falder dermed inden for disse tre fortællingsrammer.

Mens der kun findes begrænset analyse af danske mediers Kina-dækning, så har den samlede danske udlandsdækning været genstand for flere danske undersøgelser. Og her står det ifølge Kabel (2006) ikke så skidt til, hvad angår formidling af information om demografi, økologisk balance eller ubalance, eksportstatistikker, indkomstforskelle, byudvikling og turistseværdigheder til danske læsere, seere og lyttere. Men, understreger Kabel (2006: 68): »vi deler ikke i samme omfang en reel viden om livsstil, religion og bærende kulturelle søjler, der er fundamentet for, hvordan livet udfoldes i samfundet og organiseres i fjerne lande og kulturer.« Det medfører, at: »vores og deres meget forskellige handlinger og reaktionsmønstre bliver uforståelige og skræmmende, verdenen bliver skarpt delt op i dem og os.« Selvom den »kultursensitive« journalistik, ifølge Kabel (2006:79), ikke kan erstatte den ofte helt nødvendige internatio-

nale konflikt- og brændpunktjournalistik, så kan den supplere: »med beskrivelser af flere facetter af den vide verden.«

Haahr og Holms (2003) studie af Jyllands-Postens udlandsdækning viser da også, at danske avislæsere efterspørger nyhedsdækning, der kan give indblik i de skæbner, drømme og kulturforhold, der præger livet i andre lande. Deres undersøgelse viser, at Jyllands-Postens læsere interesserer sig mere for samfundet og individerne end den klassiske udenrigsdæknings fokus på politik og stater: »De ønsker at få et indblik i det, der rører sig i det civile samfund« (Haahr og Holm, 2003: 192).

Negative fremstillinger af store kinesiske begivenheder

»Kina bliver ofte fremstillet som denne her store, røde, farlige drage, men hvis udlændinge kommer til at lære den at kende, vil de finde ud af, at det faktisk er en sød drage« fortalte Liu An (pseudonym), en journaliststuderende på Tsinghua Universitets kandidatuddannelse i International Journalistik og Kommunikation (Dombernowsky, 2015). I mine interviews med kinesiske journaliststuderende fra 2010 til 2013 har jeg ofte mødt forundring og skepsis over vestlige mediers negative dækning af Kina. Mine informanternes opfattelse af vestlige medier er ikke enestående, men de adskiller sig fra andre kinesiske borgere ved, at deres udtalelser bygger på deres egen intense læsning af især amerikanske og britiske medier. I løbet af deres studie er de blevet trænet i både at tage ved lære af vestlige mediers journalistiske stil samt at forholde sig kritisk til vestlige mediers Kina-dækning. De er især kritiske over for vestlige journalisters manglende indsigt i kinesiske forhold, de griner ad vestlige journalisters begrænsede kinesisk-kundskaber og deres afhængighed af kinesiske assistenter, og de er uforstående over for den måde, vestlige journalister vinkler historierne. En anden studerende fra Tsinghua Universitet, Ji Xiuqing (pseudonym), mente, at vestlige

medier havde tendens til at se noget fordækt bag selv en positiv nyhed, og pegede på en – ifølge hende – misforstået dækning af Kinas fejring af 60-året for Folkerepublikken Kina med en stor militærparade på den Himmelske Freds Plads i 2009:

»Fejringen af 60-året for Folkerepublikken Kina blev i Kina generelt set som en positiv begivenhed, men udenlandske medier beskrev i stedet militærparaden som et stort show-off, som om der var noget fordækt bag det hele« (Dombernowsky, 2015).

Mine kinesiske informanter havde kort og godt svært ved at genkende deres land i vestlige mediers nyhedsdækning.

Kinesiske og vestlige mediers modstridende fremstillinger af »det ægte Kina« (*zhenshi de Zhongguo*) er et centralt tema i Latham (2009) analyse af mediedækningen før og under De Olympiske Lege i Beijing i 2008. Mens Kina ønskede at bruge De Olympiske Lege til at give verden mulighed for »bedre at forstå det ægte Kina« (Tan, 2008), så var udenlandske journalister ifølge Latham opsatte på at finde ud af, hvad der gemte sig under overfladen:

»Selvom de til en vis grad blev gjort tavse af det imponerende organisatoriske og sportslige arrangement forbundet med legene, forsøgte udenlandske journalister alligevel på egen hånd at afdække »det ægte Kina« bag ved, hvad de antog, var statslig propaganda, officiel afledning af offentligheden og den »olympiske falskhed« (Latham, 2009: 26. Oversat af forfatter).

Dansk dækning af militærparaden

I begyndelsen af september 2015 var der igen lagt op til fest. Himlen over Beijing var blå i flere dage, der var blevet annonceret særlige nationale fridage, Folkets Befrielseshær underholdt med opvisning af det nyeste isenkram i en stort anlagt militærparade, balletten havde indøvet en ny koreografi til en gallaforestilling, og alt sammen kunne ses og genses flere gange i løbet af de næste dage på

CCTV: En værdig markering af »70-året for det kinesiske folks modstandskrig mod Japan og verdenskrigen mod fascismen« (*Zhongguo renmin kangri zhanzheng ji shijie fan faxisi zhanzheng shengli 70 zhounian*).

I det følgende vil jeg vise, hvilke fortællingsrammer Politiken, Berlingske, Jyllands-Posten og DR Online anvendte til at fortælle historien om Kinas markering af 70-året for afslutningen på Anden Verdenskrig. Alle fire medier fortæller, at militærparaden giver anledning til at markere, at Kina har en ny stærk ledelse. Men de fremlægger forskellige fortolkninger af, hvorfor det er nødvendigt netop nu. Disse fortolkninger bygger på eksisterende fortællingsrammer om Kina som et autoritært styre med uforløste geopolitiske konflikter i nærområdet samt indenrigspolitiske udfordringer som konsekvens af den faldende økonomiske vækst.

Et autoritært styre: nu og i fremtiden

Militærparaden var den 15. i rækken siden 1949. Mens alle tidligere parader havde været afholdt på Kinas Nationaldag, var denne uden for nummer og gav i princippet præsident Xi Jinping mulighed for at cementere sin magtposition knap tre år inde i sin regeringstid, fremfor at skulle vente til fejringen af 70-året for Folkerepublikken Kina i 2019.

Det historiske tilbageblik, som markeringen giver anledning til, er især afspejlet i Berlingskes artikel. I artiklen forklarer Karner, hvordan historieskrivningen om Anden Verdenskrig bliver brugt aktivt til at danne et bestemt nationalt selvbillede i Kina:

»Den kinesiske offerrolle og omverdenens manglende forståelse er blevet en indgroet del af Kommunistpartiets historiefortælling – stort set altid kombineret med egne bedrifter. Til tider i en ikke helt stilren overensstemmelse med sandheden« (Karner, 2015).

Fortællingsrammen om Kina som et autoritært styre med nationalistiske undertoner bliver i artiklen bakket op af Karners iagtta-

gelser af de kinesiske myndigheders kontrol med hele hovedstaden, bl.a. at vejnettet er afspærret, metroen er lukket, sikkerhedsstyrker og knap en million borgervagter er sendt på gaden og selv vejret er underlagt kontrol. Dermed understreger Karner fortællingsrammen om, at militærparaden er en magtdemonstration, der er »designet til at række både frem og tilbage i tiden«.

Geopolitiske interesser – Kina sender signaler til omverdenen

Kinas geopolitiske interesser er et centralt tema i artiklerne fra Berlingske, Jyllands-Posten og DR Online – især lægges der vægt på Kinas forhold til Japan og Rusland. På DR Online beskriver Leanderdal (2015), at Kina ønsker at »signalere til Japan, at Kina er blevet uafhængigt og at de har et militær, der bliver mere og mere moderne.«

Jyllands-Postens korrespondent i Moskva, Funder Larsen, bringer et russisk perspektiv på militærparaden og understreger, at præsident Putins optræden som æresgæst er en gengældelse af den modtagelse, Kinas præsident Xi Jinping fik ved Ruslands markering af afslutningen på Anden Verdenskrig i maj 2015. Rusland og Kina har nærmet sig hinanden, og når Kina spiller med musklerne, er det ikke en geopolitisk trussel for Rusland:

»Hos naboen i nord, Rusland, giver den mere selvsikre kinesiske fremtoning ikke anledning til panderynker, for forholdet mellem de to lande er tættere, end det har været i mere end et halvt århundrede« (Funder Larsen, 2015).

De gode relationer mellem Kina og Rusland og præsident Putins rolle som æresgæst bliver også bemærket af Berlingske som:

»En tydelig markering af de tætte relationer, Kina og Rusland har knyttet under de to præsidenters ledelse. Et parløb, der ikke mindst bygger på et fælles ønske om at danne modvægt til amerikansk hegemoni« (Karner, 2015).

Indenrigspolitiske problemer: Kina har brug for at markere en stærk ledelse

Hvor Berlingske, DR Online og Politiken lægger vægt på Kinas geopolitiske interesser og understreger de signaler, militærparaden sender udadtil, fokuserer Politiken i stedet på militærparadens indenrigspolitiske betydning. Politikens artikel »Væk med problemerne, nu er der militærparade« er fortalt gennem en overordnet fortællingsramme, der formidler budskabet om, at Kinas ledelse har brug for at signalere stabilitet midt i en tid med faldende aktiekurser og lavere økonomisk vækst. Militærparaden skal forstås som »en begivenhed for kineserne«, skriver Rathcke (2015). Til at underbygge den fortolkningsmulighed inddrager han information om de problemer, der har plaget den kinesiske ledelse op til militærparaden:

»Præsident Xi Jinping har flere grunde til at holde militærparaden. For det første skal den understøtte hans nationalistiske politik om genopbygningen af et stærkt Kina, som han og kommunistpartiet fører mod nye sejre« (Rathcke, 2015).

Til at underbygge fortællingsrammen om en stærk ledelse henviser Rathcke til de intense forberedelser op til militærparaden og den øgede censur på internettet, der skulle sikre, at paraden blev en succes samt aflede »1.3 milliarder kineseres opmærksomhed« fra Kinas indenrigspolitiske problemer. I den øvrige danske dækning af militærparaden er det kinesiske civilsamfund dog fraværende. I Berlingske understreger Karner (2015), at der ikke var tale om en folkefest: »For de fleste kinesere er paraden mest en kærkommen ekstra fridag. Inviteret er de ikke. Tværtimod. Det er ikke en fest for folket.«

Kina i den danske mediedækning

De fortællingsrammer, danske medier bruger til at fortælle om Kinas fejring af 70-året for afslutningen på Anden Verdenskrig, viser de prioriteringer, journalisten og redaktionen laver, når de udvælger, hvilke informationer,

argumenter og fortolkningsmuligheder de vil lægge frem for de danske læsere. Set i lyset af, at Kina valgte at markere 70-året for afslutningen på Anden Verdenskrig med en militærparade, er det ikke overraskende, at en gennemgående fortællingsramme i den danske mediedækning omhandler de signaler, Kina sendte til omverdenen om moderniseringer af Kinas militær og de styrkede relationer til Rusland. Mere overraskende er det, at beskrivelser af selve paraden fylder relativt lidt. Pladsen er i stedet givet til at fortælle danske læsere om indenrigspolitiske problemer, Kinas Kommunistiske Partis vej til sejren over Japan, kinesisk nationalisme samt myndighedernes kontrol med internet, vejnet og vejrforhold før og under militærparaden. Hvilken rolle militærparader har spillet i Kinas historie siden 1949, hvordan forholdet mellem de tilstedeværende politiske ledere kan fortolkes, hvordan militærparaden bliver opfattet af den kinesiske befolkning, hvordan almindelige kinesere tilbragte deres ekstra fridage og hvordan de forholdt sig til den officielle kinesiske fortolkning af Kinas sejr over Japan og fascismen, bliver den danske læser derimod ikke klogere på. Fraværet af den kinesiske befolkning i den danske dækning af Kinas markering af 70-året for afslutningen på Anden Verdenskrig bekræfter en fortælling om Kina som et autoritært styre med geopolitiske konflikter i forhold til nabolandene og med indenrigspolitiske udfordringer. Og det er ikke noget, der får journalisterne til at klappe i hænderne.

Referencer

- Dombernowsky, Laura (2015), *Becoming Professional: Competing Standards and Values of Chinese Journalism*, Aarhus: SUN-TRYK Fællestrykkeri for Sundhedsvidenskab og Humaniora.
- Entman, Robert M. (1993), »Framing: Toward clarification of a fractured paradigm«, *Journal of Communication*, 43(4): 51-8.
- Funder Larsen, Poul (2015), »Kinas store militærparade er en magtdemonstration med Vladimir Putin som æresgæst«, *Jyllands-Posten*, 2. september, s. 20.

- Griffith, Daniel (2013), »The international media coverage of China: Too narrow an agenda«, *Reuters Institute for the Study of Journalism*. Tilgået 31. oktober 2015 på: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/The%20international%20media%20coverage%20of%20China%20-%20Too%20narrow%20an%20agenda.pdf>.
- Haahr, Jens Henrik og Hans-Henrik Holm (2003), *Meget større end du tror: Avislæsere og udenrigspolitik*, Aarhus: Center for Journalistik og Efteruddannelse.
- Kabel, Lars (2006), »Journalistik om flere af verdens mange virkeligheder«, *Journalistika*, 2: 67-83.
- Karner, Lasse (2015), »Kanoner, kommunister og kampen om historien«, *Berlingske*, 4. september, s. 18.
- Latham, Kevin (2009), »Media, the Olympics and the Search for the »Real China««, *The China Quarterly*, 197: 25-43.
- Leanderdal, Hanna (2015), »Kæmpe parade i Beijing: Kina spænder militære muskler«, 2. september, tilgået d. 1. november 2015 på: www.dr.dk/nyheder/udland/kaempe-parade-i-beijing-kina-spaender-militaere-muskler
- Lü, Mingou (2010), *Den danske framing af Kina: Et blik på hvordan danske aviser dækker Kina og kinesiske forhold*, speciale, Roskilde Universitet, Institut for Kommunikation, Virksomhed og Informationsteknologier. Tilgået d. 2. januar 2016 på: <http://rudar.ruc.dk/handle/1800/5420>
- Rathcke, Kim (2015), »Væk med problemerne, nu er der militærparade«, *Politiken*, 3. september, s. 11.
- Seib, Philips og Shawn Powers (2010), *China in the news: A comparative analysis of the China coverage of BBC World Service, CNN International, and Deutsche Welle*, Los Angeles: USC Center on Public Diplomacy. Tilgået d. 15. januar 2016 på: http://uscpublicdiplomacy.org/sites/uscpublicdiplomacy.org/files/legacy/media/China_in_the_News_Report.pdf
- Tan, Haojun (2008), »北京奥运，让世界了解真实的中国« [»Beijings Olympiske Lege: Lad verden forstå det ægte Kina«], *Zhongguo Wang* [China.com.cn], 21. august, tilgået d. 2. januar 2016 på: www.china.com.cn/review/txt/2008-08/21/content_16287288.htm